

CERKVENI GLASBENIK

GLASILO CECILIJINEGA DRUŠTVA V LJUBLJANI.

Izhaja po enkrat na mesec in velja za celo leto z glasbeno prilogo vred 25 Din., za dijake 15 Din. Za Italijo 15 lir, za Ameriko 1 dolar.

Uredništvo in upravnništvo: Pred Škofijo št. 12, I. nadstr.

† Ivan Kokošar.

»List za listom z drevja pada...«

Zopet je neizprosna smrt pograbila moža, katerega izguba pušča vrzel med kulturnimi delavci na Goriškem, moža, ki je celo svoje življenje posvetil cerkveni glasbi, soustanovitelja goriškega Cecilijinega društva, duševnega vodjo vsega gibanja za upeljavo prave cerkvene glasbe v smislu cerkvenih predpisov, vzgojitelja mnogih cerkvenih organistov, moža, katerega zasluga je, da je iz goriških cerkva (cerkve sv. Ignacija in stolnice) izginila cerkve nevredna glasba, moža, ki je kot učitelj petja v semenišču vplival neposredno na duhovnike, da so se navzeli pravega duha cerkvene glasbe, vzor duhovnika in dobrotnika ljudstva, ki je v potrebi vedno pomagal, če mu je bilo to mogoče, čeprav je imel sam v svojih zadevah radi tega škodo. Ta mož je bil čg. Ivan Kokošar, vpokojeni mestni župnik, ki je zadnjih deset let bival blizu svojega rojstnega kraja, v Grahovem in tam opravljal dušnopastirsko službo tamošnjega vikarijata in po parletnem resnem bolehanju nepričakovano izdihnil svojo blago dušo — ravno na svoj imendan — dne 16. maja 1923.

Pokojni Ivan Kokošar je bil rojen dne 13. aprila 1860 kot sin Martina in Marije Kokošar v Hudijužni, v duhovniji Obloke. Najprej je obiskoval šolo v domačem kraju; ko so pa spoznali njegovo nadarjenost, so ga starši, kljub revščini, dali v goriške šole. V malem semenišču je vžival celih osem let vso oskrbo brezplačno. Izredne zmožnosti je imel za matematiko in fiziko, v kateri stroki so ga v poznejši dobi celo profesorji popraševali za svet. Z glasbo se je pečal že kot gimnazijec, in sicer je prvi pouk v glasbi dobival od pokojnega Mihaela Komela, očeta še živečega skladatelja in glasbenega učitelja v Gorici. Pravil mi je sam večkrat, kako je prišlo do tega, da se je temeljito izučil v glasbi in orgljanju.

Zgodba je ta-le: V semenišču so imeli slovanski bogoslovci pevski zbor, ki je gojil slovensko petje, kar pa ni bilo povšeči laškim bogoslovcem in so jim zato nasprotovali ter skušali vplivati tudi nazgoraj. Nastalo je med bogoslovci neko napeto razmerje. Izvedel je za to tudi semeniški vodja, ki je, mesto da bi pokaral bogoslovce laške narodnosti,

prepovedal gojiti slovensko petje v semenišču. Takratnega bogoslovca Kokošarja je glasba preveč mikala, da bi se ji bil kar tako odrekel. Pa si domisli: Če je petje prepovedano, se bodem pa orgljanja učil, to menda bo dovoljeno. Gre k semeniškemu rektorju s tozadevno prošnjo. Vodja mu to dovoli. V orgljanju je hitro napredoval. Po trimesečnem učenju je že imel priliko nastopiti v semeniški kapeli kot organist. Laški bogoslovci so si v svoji nezaupnosti namigavali med sabo: »Pojdimo gledat Kokošarja, po koliko tipk bo z vsakim prstom na orglah pritiskal« (hoteli so mu s tem očitati, da ima za orgljanje predebele prste). Res so šli k maši, toda po maši so bili razočarani in tihi, ker je Kokošar proti njih pričakovanju dobro rešil svojo nalogo. Študiral je tudi glasbeno teorijo in se je že v 1. letniku semenišča poskušal tudi v skladanju. Nekaj njegovih glasbenih prvencev mu je takrat harmoniziral Danilo Fajgelj. Leta 1882 in 1883 je že »Cerkveni Glasbenik« v svojih prilogah objavil 6 prvih njegovih skladb, l. 1897 2 mašni pesmi, l. 1888 pa je »Cerkveni Glasbenik« prinesel njegove litanije za mešani zbor in orgle.

V štirih, po goriškem Cecilijinem društvu izdanih zvezkih Cerkvenih pesmi so bile objavljene pesmi, katere sta nabrala in harmonizirala Fajgelj in Kokošar, katerima se je pri 4. zvesku pridružil še Janez Laharnar, Kokošarjev učenec. Isto Cecilijino društvo je izdalo tudi zbirko *Tantum ergo ac Litaniae lauretanae*, kjer se nahajajo 3 lavretanske litanije, zložene po Kokošarju. V zbirki »Offertoria«, izdani po istem društvu, se nahaja Kokošarjev ofertorij »Terra tremuit«.

V »Lavretanskih litanijah za ljudsko petje«, izdanih po Cecilijinem društvu v Gorici in 45 *tantum ergo* za možki zbor, so vse skladbe, ki niso označene z imenom skladateljevim, Kokošarjeve.

Izšla je tudi spevoigra »Sv. Trije kralji« katera se je pod osebnim vodstvom skladatelja parkrat izvajala v Gorici ob obilni udeležbi.

Med še neobjavljenimi Kokošarjevimi rokopisi pa se nahaja: veliko število latinskih gradualijev in ofertorijev za možki in mešani zbor (ter tudi nekaj harmoniziranih koralnih introitov in komunijev).

Asperges, več »Ecce sacerdos magnus«, Te Deum, Requiem 1 glasen, ter 2 Requiema še ne povsem dokončana za 3 glasni in 4 glasni zbor, več marijanskih antifon, latinskih in slovenskih, pesmi in responzoriji na cvetno nedeljo, latinske večernice za Veliko noč in razni moteti, ter *Tantum ergo*.

Skladbe s slovenskim tekstom so pa naslednje: 20 blagoslovnih pesmi, nekaj Marijinih, ter res lepa skladba v čast sv. Cirilu in Metodu.

Nadalje se nahaja v rokopisu več svetnih skladb in vlog k igram ter kuplet »kava in tobak«.

Priredil je nad 700 cerkvenih pesmi za 3 gorenje glasove, katerih je nad 30 izdal l. 1921 v svoji zbirki »Zdrava Marija«, na isti način je priredil laško zbirko »Pia Cantica« za 3 gorenje glasove; za 3 ali 4 gorenje glasove je priredil nad 100 svetnih pesmi slovenskih. Celo Foersterjevo »Cecilijo«, Schweitzerjevo: »Kind Jesu Messe« in Viadanino: »Missa sine nomine« je priredil za možki zbor.

Nabral je nad 700 narodnih slovenskih pesmi in mnogo od teh tudi harmoniziral ter sestavil več Venčkov narodnih pesmi za 3 glasni, za 4 glasni in 5 glasni zbor.

Uglasbil je »Zabavišče slov. otrokom« in »Zapojmo« — pesmi za šolo.

Spisal je pevsko šolo »Okrajšan trud«, ki se nahaja še v rokopisu, po učni metodi, katere se je sam posluževal z izvrstnim uspehom pri šolski mladini.

Poleg bogate zbirke raznih muzikalij je imel zbirko vseh v tisku izišlih slovenskih narodnih pesmi z natančno urejenimi kazali. Redkost je njegova zbirka starejših skladateljev in izdajateljev svetnih in cerkvenih pesmi, kot n. pr. Trubarja, Repeša, Redeskinija, Dolinarja, Potočnika, Riharja itd., ter razni okoli 100 let stari in tudi starejši manuskripti iz Cerkna, Podmelca, Loke in od drugod. Tudi k temu je imel natančno urejena kazala. Mnogo sem naštel, pa gotovo še ne vsega.

Pok. čg. Kokošar je bil po dovršenih bogoslovnih naukih v duhovnika posvečen 19. septembra l. 1883 in je kot kaplan nastopil službo v Cerknem, kjer je tudi takoj ustanovil cerkveni pevski zbor in izvajal skladbe v strogo cerkvenem duhu.

Bil je tudi soustanovitelj goriškega Cecilijinega društva s pokojnim Harmelom, Fajgljem, Blazijem Grčo in sedanjim goriškim nadškofom Sedejem. Za cecil. načela se je boril vedno v prvih vrstah z besedo, vzgledom in tudi s peresom; mnogo polemčnih in drugih člankov o cerkveni in tudi svetni glasbi je pošiljal raznim slovenskim listom: »Narodu«, »Slovcu«, »Soči«, »Cerkvenemu Glasbeniku« in drugim. Pri vsem tem je še dobil časa, da je pisal članke verskoapologetične in glasbene vsebine »Rimskemu Katoliku«.

Istotako je deloval kot župnik v Šebreljah in mestni župnik pri Sv. Ignaciju v Gorici, kjer je ustanovil in vzdrževal moški cerkveni zbor, o katerem je vedno s ponosom govoril prav do zadnjega časa. Čeprav že telesno izmučen, je tudi na Grahovem skoro do zadnjega (dokler so mu moči dopuščale) osebno poučeval cerkveno in narodno petje. Glasba je bila tudi najljubši predmet njegovim razgovorom, včasih po več ur nepretrgoma. Bil pa je izveden v vseh rečeh, nekak »živ leksikon« — da je znal voditi razgovor o katerikoli stroki. Svojim župljanom je pogosto nudil tudi zdravniško pomoč, posebno v hribih, tako z uspehom, da so večkrat zdravniki sami bili presenečeni.

Bolelo ga je, da se moderna cerkvena glasba tako malo ozira na cerkvene predpise in se vedno bolj oddaljuje od svojih idealov: koral in klasične cerkvene glasbe. V pogovorih je pogosto tožil o tem, ker je bil prepričanja, da je podlaga cerkveni glasbi koral in klasična glasba; tudi je pisal o tem več člankov, ki jih žal ni dovršil. Glasbi je služil celo življenje. »Mi pa pomnik postavimo mu tak, da slednji skuša biti mu enak!«

Roman Pahor.

Cerkvenoglasbena liturgika.

Fr. Ferjančič.

(Dalje.)

3. Pobinkoštni čas.

V pobinkoštnem času, ki traja do adventa, štejemo navadno 24 nedelj; to število pa se izpreminja, lahko je samo tudi 23, največ pa 28 pobinkoštnih nedelj, kakor je Velika noč pozneje ali preje. Ako je samo 23 nedelj, se 23. obhaja le po cerkveno v oficiju in pri sv. maši na kak delavnik pred zadnjo pobinkoštno nedeljo. Ker je po Razglašenju Gospodovem najmanj ena in največ šest nedelj, se one nedelje, ki takrat ne pridejo na vrsto, vstavijo pred zadnjo pobinkoštno nedeljo. Zadnja nedelja v cerkvenem letu je vselej ona, ki je v misalu zaznamovana kot 24. in poslednja po Binkoštilh; nje evangelij govori o sodnjem dnevu, s katerim se sploh čas konča.

V tej dolgi dobi, ki nam predočuje delovanje Sv. Duha v Kristusovi Cerkvi, imamo več pomenljivih praznikov in godov.

a) Praznik presvete Trojice.

Ta praznik prvega reda se obhaja stalno prvo nedeljo po Binkoštilh ter nam kliče v spomin najvišjo skrivnost naše sv. vere, da je namreč en Bog v treh osebah. V soboto pred tem praznikom se po odmoljeni noni in po opravljeni konvetni maši neha velikonočni čas v liturgičnem zmislu; zato se na praznik sv. Trojice zopet poje »Aspérges« ter vsi sprememljivi mašni spevi imajo zopet navadno obliko, kakor sicer med letom.

Introit.

Tob. 12. *Benedicta sit sancta Trinitas, atque indivisa unitas: confitebimur ei, quia fecit nobiscum misericordiam suam.*
Ps. 8. *Dómine Dóminus noster: quam admirabile est nomen tuum in univérsa terra. Glória Patri...*

Slavljena bodi sveta Trojica in nerazdeljiva edinost: hvalimo jo, ker nam je izkazala svoje usmiljenje. Gospod, naš Gospod, kako čudovito je Tvoje ime po vsem svetu. Čast bodi Očetu...

To besedilo je povzeto po onem mestu Tobijeve knjige, kjer nadangel Gabriel vzpodbuja starega Tobija in njegovega sina, da naj povelečujeta Boga, ki jim je izkazal svoje usmiljenje. Koliko bolj še moramo mi kristjani s hvaležnim srcem povelečevati trojedinega Boga, ki nas je ustvaril, odrešil in posvetil!

Gradual.

Dan 3. *Benedictus es, Dómine, qui intueris abyssos et sedes super Chérubim.*
V. *Benedictus es, Dómine, in firmamento coeli, et laudábilis in saécula. Allelúja, allelúja.*
V. *Benedictus es, Dómine Deus patrum nostrórum, et laudábilis in saécula. Allelúja,*

Slavljen bodi, Gospod, ki pregleduješ brezdna in sediš nad Kerubi. Slavljen bodi, Gospod, na trdini neba in hvaljen na veke. Aleluja, aleluja. Slavljen bodi, Gospod Bog očetov naših in hvaljen na veke. Aleluja,

Te besede so del onega krasnega hvalospeva treh mladeničev v ognjeni peči, ki jih je Bog čudovito ohranil sredi plamena in ki zato vzpodbujajo vse stvari, naj z njimi poveljujejo Gospoda.

Ofertorij.

Tob. 12. Benedictus sit Deus Pater, unigenitúsque Dei Filius, Sanctus quoque Spíritus: quia fecit nobíscum misericórdiam suam.

Slavljen bodi Bog Oče in edinorojeni božji Sin in Sveti Duh: Ker je razodel nad nami usmiljenje svoje.

Tudi to besedilo se nanaša na zgoraj omenjeno mesto Tobijeve knjige.

Komunija.

Tob. 12. Benedicimus Deum coeli, et coram ómnibus vivéntibus confitébimur ei, quia fecit nobíscum misericórdiam suam.

Slavimo Boga nebes in pred vsemi živiimi stvarmi ga spoznavajmo, ker je z nami ravnal po usmiljenju svojem.

Iz vseh spevov današnjega praznika zveni čast in hvala trojedinemu Bogu.

Pevski zbor ima tudi sicer mnogokrat priliko, da počasti presveto Trojico, zlasti v introitih in v psalmodiji ob koncu posameznih psalmov, ko se tolikrat ponavlja doksologija »Glória Patri et Filio et Spiritu Sancto«.

b) Praznik presvetega Rešnjega Telesa.

V četrtek po presveti Trojici se obhaja zapovedan praznik presvetega Rešnjega Telesa in sicer kot praznik prve vrste s privilegirano osmino 2. reda. Sicer je Gospod postavil zakrament sv. Rešnjega Telesa pri zadnji večerji in zato bi se moral ta praznik slovesno obhajati na véliki četrtek. Ker nam je pa takrat zlasti trpljenje Kristusovo pred očmi, je sv. Cerkev to praznovanje prestavila na poznejši, ugodnejši čas, ko se sv. Rešnje Telo proslavi lahko kar najslavesneje.

Pevskemu zboru naj bo ta praznik posebno odličen. Po želji svete Cerkve naj si prizadeva, da ta dan z lepim in pobožnim pevanjem kolikor noč počasti presveto Rešnje Telo ter očitno spoznava svojo vero v Jezusovo pričujočnost v sv. hostiji; s tem naj se obenem slovesno zahvali Jezusu Kristusu za njegovo milostipolno bivanje med nami v presvetem Zakramentu ter naj mu nekoliko zadosti za nečasti, ki se mu godé.

Krasni oficij tega praznika z mašnim formularom in sekvenco vred je sestavil sam sv. Tomaž Akvinski.

Spremenljivi spevi pri sv. maši tega praznika so ti-le:

Introit.

Ps. 80. Cibávit eos ex ádipe fruménti, allelúja; et de petra melle saturávit eos, allelúja, allelúja, allelúja. Ps. Exsultáte Deo, adjutóri nostro: jubilate Deo Jacob. Gloria Patri...

Živil jih je z maščobo pšenice, aleluja; in z medom iz skale jih je nasičeval, aleluja, aleluja, aleluja. Radujte se v Bogu, pomočniku našem: ukajte Bogu Jakopovemu. Čast bodi Očetu...

Kar je storil Gospod nekdaž Izraelcem, ko jih je v puščavi nasičeval z mano, je bila le slaba predpoda tega, kar izkazuje Gospod nam v presvetem Zakramentu. Kaj čuda, da se sv. Cerkev tako silno raduje tega praznika!

Gradual.

Ps. 144. Oculi ómnium in te sperant, Dómine: et tu das illis escam in témpore opportúno. V. Aperis tu manum tuam: et imples omne ánimal benedictióne. Allelúja, allelúja. V. Caro mea vere est cibus, et sanguis meus vere est potus: qui mandúcat meam carmen, et bibit meum sán-guinem, in me manet, et ego in eo.

Oči vseh upajo v Tebe, o Gospod: in Ti jim daš jed ob pravem času. Ti odpreš svojo roko in napolniš vse, kar živi, z blagoslovom. Aleluja, aleluja. Moje meso je res jed, in moja kri je res pijača: Kdor je moje meso in pije mojo kri, ostane v meni in jaz v njem.

Na to se poje sekvenca »Lauda Sion« z »Alleluja« ob koncu.

Po besedah kraljevega pesnika upiramo danes tudi mi svoje oči v Gospoda, ki nam daje nebeško jed ter nas napolnjuje z blagodarom. Poslednja vrstica je vzeta iz evangelija ter nam kliče v spomin, da je sveto Rešnje Telo res nebeška jed, ki nas najtesneje združuje z Bogom. Sekvenca pa v pesniški obliki mojstrsko obdeluje katoliško dogmo, da je v sv. Rešnjem Telesu Jezus Kristus resnično pričujoč.

Ofertorij.

Levit. 21. Sacerdótes Dómini incénsum et panes offerunt Deo: et ideo sancti erant Deo suo, et non pólluent nomen ejus, allelúja.

Duhovni Gospodovi kadilo in kruhe darujejo Bogu: in zato bodo sveti svojemu Bogu, in ne bodo oskrunjali njegovega imena, aleluja.

Ako so morali biti sveti že duhovni stare zaveze, ki so darovali Bogu simbolično kadilo in kruhe, koliko bolj morajo biti sveti duhovni nove zaveze, ki darujejo Bogu pravi nebeški kruh, samega Jezusa Kristusa!

Komunija.

I. Kor. 11. Quotiescúmque manducábitis panem hunc et cálicem bibétis, morte:m Dómini annuntiábitis, donec véniat: itaque quicúmque manducáverit panem vel bíberit cálicem Dómini indigne, reus erit córporis et sanguinis Dómini, Allelúja.

Kolikokrat bote jedli ta kruh in kelih pili, bote smrt Gospodovo oznanjevali, dokler (Gospod) ne pride: kdorkoli torej bo jedel ta kruh ali pil kelih Gospodov nevedno, bo kriv telesa in krvi Gospodove, aleluja.

Te besede, povzete iz praznikovega lista, nam še enkrat kličejo v spomin, da vselej, ko obhajamo to sv. večerjo, se spominjamo Gospodove smrti in da se moramo zato prav posebno várovati nevednega obhajila.

Pri véliki sv. maši se ta dan posvetita dve hostiji: ena se zaužije pri sv. daritvi, druga pa se dene v monstranco za slovesno procesijo, ki se vrši po končani sv. maši.

Zdi se, kakor da bi bilo ta dan sv. Cerкви pretesno v njenih navadnih svetiščih; zato gre v slovesnem sprevedu med veselim pevanjem in zvonjenjem ven v prosto naravo ali po lepo ozaljšanih ulicah in trgih.

Na štirih krajih so postavljeni oltarji, pri katerih spreved postoji ter se sv. Rešnje Telo v monstranci postavi nanje. Pri vsakem oltarju se poje po vrsti začetek enega izmed štirih evangelijev.

Obred se vrši pri nas v slovenskem jeziku, zato tudi pevski zbor odpeva pri evangeliju slovensko: »In s tvojim duhom« ter »Slava tebi, Gospod!« Po evangeliju pri prošnjah pa odpeva pri vsakem oltarju trikrat: »Reši nas, o Gospod!« in trikrat: »Prosimo te, sliši nas!« Poleg tega so pri vsakem oltarju še ti-le odpevi: »In moje klicanje naj pride k tebi«, »In s tvojim duhom« ter »Amen« ob koncu molitev in blagoslovnega besedila.

Gledé pesmi, ki naj bi se pele pri tej procesiji, nima pred kratkim izdani »Obred spreveda na praznik presv. Rešnjega Telesa« nikakega natančnejšega določila. Pač pa se določuje, da se ob koncu procesije v cerkvi podeli blagoslov »r i t u r o m a n o«, to je: po rimskem obredu s »Tantum ergo« in »Genitori« ter z običajnim verzikeljnom »Panem de coelo«, kateremu se na ta praznik, kakor tudi v celi osmini, dodaja »Alleluja«.

V osmini je vsak dan sv. maša pred izpostavljenim Najsvetejšim ter z blagoslovom.

c) Praznik presvetega Srca Jezusovega.

Obhaja se ta praznik, ki pa ni zapovedan in ga tudi ljudstvo v obče ne praznuje, v petek po osmini sv. Rešnjega Telesa in sicer po cerkveno kot praznik prvega reda. V Jezusovem presvetem Srcu častimo telesno Srce Jezusovo kot simbol njegove neskončne ljubezni do nas. Tudi cerkveni pevci naj se vnamejo ljubezni do tega presvetega Srca ter naj mu skušajo zadostiti za premmoge nečasti, ki jih trpi zlasti v presvetem Zakramentu; zato naj se pogostoma spominjajo onih velikih milosti, ki jih je presveto Srce Jezusovo obljubilo svojim gorečim častilcem.

Za zunanjo slovesnost je določena naslednja, to je tretja nedelja po Binkoštih, pred katero se opravlja tudi posebna tridnevnic.

Poleg tega praznika je Jezusovemu presvetemu Srcu posvečen prvi petek, oziroma prva nedelja vsakega meseca ter ves mesec junij. Organist naj se na to ozira ter naj ob teh dnevih s svojim zborom rad peva pesmi v čast presvetemu Srcu Jezusovemu.

č) Praznik sv. apostolov Petra in Pavla.

Ta strogo zapovedani praznik se obhaja stalno dne 29. junija in sicer kot praznik prve vrste z osmino. Nanj se pripravljamo s posebno vigilijo, ki pa ni več posten dan.

Dəsi se o tem prazniku spominjamo obeh imenovanih apostolov, vendar — ker je spominu sv. Pavla posebej posvečen naslednji dan — se na praznik sam v prvi vrsti spominjamo sv. Petra; nanj se zlasti nanašajo tudi sprememljivi spevi pri sv. maši.

Introit.

Dej. ap. 12. Nunc scio vere, quia misit Dóminus Angelum suum: et erípuít me de manu Heródís, et de omni exspectatióne plebís Judaeórum. Ps. 138. Domine, probásti me, et cognovísti me: tu cognovísti sessiónem meam, et resurrectiódinem meam.

Glória Patri...

Zdaj vem resnično, da je poslal Gospod angela svojega: in me je otél iz roke Herodove in od vsega pričakovanja ljudstva judovskega. Gospod, preiskoval si me in me spoznal: ti poznaš mojo sejo in moje vstajenje.

Čast bodi Očetu...

Prvi del introita je vzet iz praznikovega lista, ki nam opisuje, kako je angel rešil Petra iz ječe. Ko je bil apostol na varnem in ga je angel zapustil, je govoril gorenje besede S psalmovo vrstico pa poudarja apostol, koliko je storil in trpel za Boga, kar je pač le Vsevednemu znano.

Gradual.

Ps. 44. Constitues eos principes super omnem terram: mémoires erunt nóminis tui, Dómine. V. Pro pátribus tuis, nati sunt tibi filli: proptérea pópuli confitebúntur tibi. Allelúja, allelúja. V. Tu es Petrus, et super hanc petram aedificábo EccléSIAM meam. Allelúja.

Postavil jih boš poglavarje nad vso zemljo: spominjali se bodo tvojega imena, o Gospod. Namesto tvojih očetov so ti rojeni sinovi: zato te bodo narodi hvalili. Aleluja, aleluja. Ti si Peter in na to skalo bom zidal svojo Cerkev. Aleluja.

Delovanje apostolov se je raztezalo nad vso zemljo; mnogi so se izpreobrnili ter so začeli častiti ime Gospodovo. Na mesto starih očakov so stopili novi duhovni sinovi, ki poveljujejo Boga. Zadnja vrstica pa poudarja visoko čast sv. Petra, ki ga je Gospod postavil za temelj svoji Cerkvi; obenem je ta vrstica priméren prehod k naslednjemu evangeliju.

Ofertorij.

Ps. Constitues eos principes super omnem terram: mémoires erunt nóminis tui, Dómine, in omni progénite et generatióne.

Postavil jih boš poglavarje nad vso zemljo: spominjali se bodo imena tvojega, o Gospod, od roda do roda.

Tu se ponavlja prvi odstavek graduala. Narodi, ki jih bosta sv. Peter in Pavel pripeljala k pravi veri, bodo poveljevali ime Gospodovo od roda do roda.

Komunija.

Mat. 16. Tu es Petrus, et super hanc petram aedificábo EccléSIAM meam.

Ti si Peter, in na to skalo bom zidal Cerkev svojo.

V komuniji pa se ponavlja zadnji odstavek graduala, ki nam kaže sv. Petra v vsej njegovi veličini kot temelj in vidnega poglavarja svete Cerkve.

Ta praznik naj tudi cerkvene pevce iznova potrdi v zvestobi in ljubezni do sv. Cerkve in do pravega naslednika sv. Petra, rimskega papeža.

(Dalje prih.)

O preludiranju.

H. Svetel.

(Dalje.)

Poglejmo si nekatere momente v preludiranju pri službi božji od bližje.

Ko zborjenja, je mogoče dvoje, ali da organist nadaljuje misel, ki jo je nosila zborova pesem, ali pa, da prinese čisto novo idejo.

Spreten organist bo znal tematični material pesmi porabiti in razpletel ga bo dalje v novo pesem, sorodno ravno zapeti. Mnogo je tu možnosti, bodisi da ohrani melodijo, ali ritem, ali da obdrži samo perijodični sestav, ali pa da v bistvu obdrži kar vse in pretvori obenem v nov tvor. Če je že enkrat v toku, mu ne bo težko dalje voditi se. Ta način preludiranja je resen in spaja vso glasbo pri službi božji v lepo celoto. Človek odhaja iz cerkve s takim občutkom, kakor, če je poslušal oratorij, kjer teče glasba brez trdot in se misel razvija iz misli. — Kako se čutimo nasprotno pa razdrapane, če poslušamo n. pr. koncert pevskega zbora, v katerem je zbor zapel osem, deset pesmi drugo za drugo brez vsake notranje zveze. To je iz vidika umetnosti programa najmanj umetniški koncert, pa naj ga poje najsijajnejši zbor sveta! In žalibog moramo tudi v cerkvi slišati glasbo istega sporeda!

Če pogledamo bolj v navidezne malenkosti, postane važen trenutek konca pesmi in prehoda v preludij. Najnavadnejše je, da organist zadnji akord podrži. Ta manira je lahko dobra, a odločno ni dobra vedno. Najmanj dobra bo pa v slučajih, kakor je ta, ki ga ravno obravnavamo, ko hoče namreč organist nadaljevati idejo pesmi. Tako časovno ojačenje akorda pripravlja navadno v svoji naravi na kaj novega, zaželjenega, ali pa hoče podaljšati dobo kakega prav važnega momenta v glasbi — kakega vihravega viška, ki naj se po njem usoda odloči sem in tje. Toda, ker so cerkvene pesmi praviloma zakrožene z jasnimi konci, ki popolnoma zadovolje, zato nam fermata na zadnjem akordu ne more prav ničesar povedati.

Poleg tega imajo orgle, kadar spremljajo, čisto drug značaj, kakor pa kadar igrajo samostojno. Zato je logično, da v prvem slučaju tudi točno končajo z zborom; zakaj če zbor le podpirajo, so s trenutkom, ko je zbor končal, končale tudi svoje delo kot pomočnik.

Vse drugače bo ustvarjal oni, ki bo resnično živel v pesmi in jo nadaljeval. Saj se vendar nobena cerkvena pesmica, ki pride v poštev pri naši službi božji, tako ne izčrpa, da bi se ne moglo še kaj povedati!

Naravnost imeniten pa je lahko prehod iz petja v orglanje, če organist tik pred koncem pesmi zapusti partituro in krene v spremljevanju svojo pot, ki ne sili h koncu ampak tvori nove ideje. Neko lepo bogastvo se rodi iz tega. Zbor poje za-se in stopa očitno jasno pot v tonalni konec, orgle pa se ločijo od človeškega glasu in pojo pesem naprej. Zanimivo je to dvoživje, to ubrano nesoglasje; dva čisto različna — v ciljih različna — toka se spajata v enoto. Imamo tvorbo širokega, prostega kontrapunkta.

Pri tem načinu se pesem zbora le še povišuje, razlaga, orisuje in razširja — po cerkvi pa vlada en duh.

Če hoče organist navezati na vokalno pesem novo glasbeno idejo, ima umetniški čut sila veliko sredstev na razpolago. Napravi lahko n. pr. po zadržanem akordu pavzo, kakor da bi hotel naznačiti, da si obe glasbeni ideji nista prav nič sorodni. Lahko napravi pavzo, ki pravi: zdaj posvetim v to pesem še od druge strani.

Ko sem ravno omenil pavzo, naj krenem malo v stran. Pavze so splošno silno učinkovito umetniško sredstvo; posebno motivične pavze, take torej, ki

tvorijo sestaven del motiva. Krepko podpro notranjo silo glasbene ideje. Niso samo molčanja, nehaji, ampak tvorci so. V motivični pavzi se tok glasov ne nadoma na zunaj pretrga, a duh tvori nehote sam dalje; prosta je pot. Notranje doživljanje, ki je edino pravo poslušanje, ne zastane ob taki pavzi. Ko vstopi zopet slična glasba, pretrga delovanje fantazije in prisili duha, da gre zopet pot, ki jo črtajo glasovi.

Druge pavze, n. pr. sintaksne so manj zanimive; v slučaju pa, ki sem ga gori navedel, je lahko taka pavza zelo koristna, ker napne pozornost poslušalcev, silj k samotvorbi in približuje poslušalce izvajanju.

Tako pavzo porabi lahko organist, da stopi neposredno v drugo tonalnost brez vsake modulacije; — seveda ne v vsako poljubno.

Sila nelepo in neprijetno se čuje, če organist ne izbira preludijev po kakšni zborovi pesmi, ampak slepo skoči na poljuben stavčič v predlogi, da je le pisan v istem tonovskem načinu iste stopnje. Jasno je, da vsaka skladba ne spada k vsaki pesmi. Zato bi moral organist, če igra iz predlog, vestno in s srcem tudi preludije naprej določiti, kakor določi pesmi naprej. Vsaka malenkost v glasbi se takoj spozna, če je nelogična, neumetniška. Je tako, kakor če imaš pred seboj človeka, ki bo govoril tri stavke o literaturi, takoj nato, ne da bi te pripravil, pa o zelju na polju. Vsak zase je lahko imeniten pogovor, toda spojena ne moreta biti, ker ni notranje zveze med njima.

Od takega sviranja se verniki samo odvrtačo. Tudi orglanje in poslušanje naj bo molitev. Toda le duh more duha vezati. Zato pa nedušna ali neduhovita skladba ali sviranje duha odbija.

(Konec prih.)

Kako in kje sem nabiral slovenske narodne pesmi.

Piše Franc Kramar, bivši nabiratelj slov. narodnih pesmi.

(Dalje.)

OPIS TRETJE PESMARICE.

Ta pesmarica je po dolgoti in širokosti največja izmed vseh, in je spisana leta 1775. Obsega ravno 100 pesmi, med temi sedem božičnih z napevi, ki se jim že zaradi starosti spodobi, da jih tu cele objavim, če že zaradi zanimivosti ne. Znotraj na platnicah ima napisano:

Tukej fo v teh Buqvah Boshizhne peifsmi
nu od Nougaleita od teh Trijah krallu
od nadoufnih otrug nu odventne

Katere fo pifpane v tem leiti

1775.

Tukaj sicer zopet nič ne pové, da je to pesmarico spisal Jožef Ambrožič, toda, ker je pisava popolnoma taka in druge podobnosti kakor v tistih pesmaricah, kjer se je on podpisal, je ta pesmarica brez vsega dvoma tudi spisana od njegove roke.

Najprvo sledi ta-le božična pesem:

— Sa svet vezhir apovnozh: Vstanite, pasterzh moi, * jest vfe okupei profsim vas: * peite gledat h zheidí soi, * na gmainsi je en leip glafs, * Godejo, lepu pojo. * Jest bi rad veidu, kal tu bo? * Taku vefselles dershije, * vefsellu je moje serze! — To pesem (ki tu obsega 14 kitic) sem z napevom vred zapisal v Trzinu pri Mengšu pri neki stari ženi. Razlikovala se je toliko od te, da je bila krajša in precej drugače zasukana kot ta v tej pesmarici.

Zdaj pride sedem božičnih pesmi z napevi.¹

Nova peifsem sa s: vezhir ob pounozhi.

1. { Ste vidli lub c'hristia - ni Nezhoi En-
Ta gre prut Be - tle - he - mi, oben ga
ga Moisha,
na pofsna, Sa nijn gre tudi E - na Na
zhait noshez - ha shena, Kdu morta bit ta dua?

2.

-- Svet Joshep nu Maria * sta leta vboga Dva, * obedn nezoi nijma * Nezhde dat quartirja. * Po hihsah prosta Millu, * Deb fe kdo zhes njih vsmillu, * deb vsai per ludeh bla.

3.

-- O Ludie terdovratni, * fe nezhte vsmilliti, * kai ozhte, de pret vratmi * ozhta konec vsieti? * Mrafs je, de vse trepezhe, * Maria Rodit ozhe, * vfsai nio gor vsemite!

4.

-- Povsot jh le proz gonijo: * poberita fe prozh! * joka Joshep smario, * al na pomaga nez, * kai bo, bogu fe vsmilli, * kei bi en krej Dobilli, * De bi h pozhitku shlij?

5.

-- Gresta ven, funei Meista * tam Ena stalzha je, * Leta je vfa Resderta, * Malu je gor streihe, * suet Joshep Millu pravi: * Maria, fem se spravi, * ven kotiz vlefsi se!

6.

-- Maria v Noge febe, * de na more faspata, * Nez nei blu tud vezherje, * v temi Morta tam stat, * oh kok suet Joshef joka, * Maria ga patroshta: * Buh bo breskerbu nas!

7.

-- Maria je faspala, * kar fe naglu sbudi, * ditetze samerkala, * kir sraven nie lefshi, * od mrafsa fe vse trefse, * oben nizh Na pernese, * deb vkei favila ga.

8.

-- Svet Joshef, kga ie vglodon, * prezhei je knemu fhu, * Na tla je dol pokleknu, * Millu knemu sdihnu: * o lubu Deite moje, * ki ie krallestvu toje? * ksi tagshen vbushiz tu!

9.

-- Maria ga tam greje, * koker vei inu fsna, * k oslitzhu v jafsl dene, * deb j(s) sapo segru ga. * oh vij lubi christiani, * vi fvashimi sousami * nezoi ogreite ga!

¹ Pri zadnjic objavljenem napevu novomašne pesmi (Č. Gl. 1923. 5. 6. šte.) se je po nepredvidnosti primerila pomota. Pesem je prinešena v Es-duru, mora pa pravilno stati v C-duru, torej malo terco nižje.

10.

- Nafsh greih je nemu sturu, * de fhie sdei tulk terpi, * nasadne zhellu vmuru * ga bode na kriifshi! * Nikar greiha na strimo, * tok ga figreilli bomo, * on tu od nas shelli.

11.

- Vij damu ga Nefsitate, * ktir ste zhistga serzha, * vnkei ga na spustite, * stistijm povite ga, * tok kiafshulzham tezimo, * zhisto serze offruimo, * taisto on shtema.

12.

- O zhartanu detetze, * ô lub Jeshusek moj! * poglei na te souzhize, * kte zhastijo nezoi, * vsdigni toje Rozhize, * Tellesa nu dushizhe * poshegnei ti sede!

13.

- Mi tebi vso zhast damo, * kir fi na sveit perfshu * ti to peklenko jamo * fi nam fedei sapru! * nei treiba vezh zhagvati, * inu fe pekla batij, * puidemo vfi v Nebu!

14.

- Kader bode zhait veMreiti, * nu jet steiga sveta, * takrat pritte napruti * Jesus, Joshef, Maria! * puidemo svami srezhnu, * Notrij o veselle v vezhnu, * zhastit vas vekoma! Amen.

Nova peifsem sa s: vezhir ob pounozhi.

1. { Dovzhakal smo supet ta sve - ti ve - zhir, de
Pervo - fshim, deb ga vez leit od nas vsaktir, /
bi lem zha - shtiti pershli Je - su - sa, l'
Nebefs pridl - ozhiga l'velli - zarja. Repet:

2.

- Maria, ivet Joshef gresta v Betlehem, * ivet Joshef gre narprej tam ksojem ludem, * on jeh lepu prosil: Jerpergvaite nas! * koku zmo bit suneci, kir je vellik mrafs! Repet:

3.

- Neh shlahita fo prevezh Bogati ludie, * ivetmo Joshefu tok odgovor dađe: * dosti Hifh ie v Meistu, peit iskat naprej, * tebe jerpergvati na mormo mij sdej! Repet:

4.

- Svet Joshef Marij tu potoshit gre, * od shalosti fo mu dol tekle sousie, * Maria nu pravi: zhait bo lih kar tu, * bom Mogla roditi, kdu bo fem perfshu? Repet:

5.

- Svet Joshef she E'okrat si visame serzhe, * nu poufot po Meistu (v)vfisaka hisha gre, * al oben fe vsmilit zheshen nej otu, * oh, kulkrat ta vbog Mosh je hbugu sdehnu! Repet:

6.

- Pride spet kmarij, vefs vjokan povej, * de zel v noben Hifhi Jerperh dobiu nei, * na fimem vezh jet v Meistu, kie fhie terdna nuzh, * ô vezhni buh, pridl sdei men na pomuzh! Repet:

7.

-- Maria mu toshi, de nij ie prou mrafs, * ô Joshef moi, jest grem v to fhtalzho en zhas! * per shvinzhi fe shtifnem, dem gorkeifhi bo, * pozhivat zhem tamkei fBoshijo pomozhio! Repet:

8.

-- Maria kse vlefhe, tud prezhei saspj, * fvet Joshef pa shdishe, kperprave nezhi nej, * fibeili, odeje, povoiya, pelnizh, * oben fe ne ahta teh vbofshih srotizh. Repet:

9.

-- Maria na naglim fe gor sprebudi, * kar vgloda, de Jeshusheg per nij leshij, * vellika svetloba je v shtalzho perfhla, * Maria poklizhe fvetga Joshefa. Repet:

10.

-- «O Joshef, pogledei, Rodila fem reis, * ja famiga kralla femle nu Nebefs!» * on prez ie pokleknu nu ga ie obieu, * ksoimu serzu stifnu nu kusvat sazheu. Repet:

11.

-- Angelzhi vMet nimi fe tam vefsele, * nu foimu bogu fe nisku perklone, * te tizhe okul shtalzhe preleitajo, * is njih peitiam nemu tud zhast skashejo. Repet:

12.

-- Maria poloshi ga vte Jafselzhe, * tesku bode leshou, kneima sraizhize, * fenu je bodezhe inu preterdu, * Jesusik na tistim bo saspau tesku. Repet:

13.

-- Ta ofslek nu volig pret nim klezhita, * Jeshusha is foio sapo grejeta, * ta fvinzha spofnuje tam foiga boga, * zhloveika pak nema, nei zol obenga. Repet:

14.

-- Oh! vísai mij podaimo fe knemu nezoi, * nu vsaktir ponifshnu to pelfsem fapoi, * Rezhimo zhast, hualo tebi, Jesus nafh, * kir fi fnebefi pershu odreifshet ti nafsi! Repet:

15.

-- Is teimi pasterzhi Nefslimo mu vdar, * tistga poloshimo na velki oltar, * on nezhe slata inu frebra od nas, * zhistu serzhe vsame on gor rad vsak zhas! Repet:

16.

-- Katir fe pa fnaide, de tazga nima, * taist nei fe sgreiva nu knemu poda, * profsi satpufshaine, poklekni pret nijm, * odpustu ti bode vfmlen Boshij fijn. Repet:

17.

-- Jefsus, Maria, Joshef, mij profsmo vaf sdei, * bodte c'ompanija vij nafsha víselle! * flasti, kbo potreiba j(s)suita Raishat prez, * takrat pomagalte Nebefsa doshez! Repet:

Amen.

Na fvet vezhir,

kcker fe naide famerkanu, Ex Trithen. in chron. Hirf. Alber. cranz. lib. 4 saxo. rer. v. 3. Gilber. Genebrard, anno 1012 Breden buh. L. 15 col. lat. c. 59. na vífsho en Menvet.

1. { Vam vofishim leta fvet vezhir, ô Buh vam dei vfsem vkupei mir,
Jest fim vam pravu shie vezh leit, ko - ku le - ta vezhir ie svet

karkuli shelli vsakatir, Jesus vam dei! } O Jesushek moi, dai
leitots vam bom poveidov spet, Rezhem nar - prej!

gnado nezhoi, nu sdei bom za zheu, teb Hzhasti sa - peu.

2.

- Leta Exempel vam povem, * kai fe ie blu Enim ludem * sgodillu pret tem fvetim dnem, * v ti nozhi fe: * o Nemski deshelli en Moshie * j(s)fabo fo vselli trij shene, * fhnimi gredo v ostarije, * vpiano fe, * o Gerdu je rezh, * kai tribajo vezh, * potem vsi gredo o pounozhi prozh.

3.

- Ke na fshegnan Britof gredo, * inu pleshejo vMet sabo, * skazheio inn ukajo, * tud vpijejo, * vzherkvi Mashnik safilishi tu, * je tamkei reku Mefsnarju: * Rezh, nei bodejo tihu, nei prozh gredo! * Na marajo nez, * le pleshejo vezh, * inu Na greio is Britoffa prez.

4.

- Kai potlei Leta Mafsnik strij? * htem ludiem v zherkvi govori: * profsite boga imano vij, * dejh straffa fam! * kir nezhejo mene vbugat, * nu od te norzhije Nehat, * Dai buh, de bi mogli plesat * zhel leitni dan! * O zhloveg, poglei, * tu zhudu fedei: * letij plesal fo le smiram naprej!

5.

- En zhlovek, kir ie szherkve fhu, * fojo festro plesat neshu, * je io smozhio potegniti tu * sa roko nie, * Nei tu velika straffenga: * Roka se vrami odterga, * vender na zhuti nez teiga, * pleshe bres nie, * Na tezhe nizh krij, * nez ne govori, * plesali fo tam vsi vkup nuzh nu dan.

6.

- Kdur je vidu lete ludi, * o vsakateri fe zhudi, * Bres vsiga pitija nu jedi * le pleshejo! * o imifslu dobru, o c'hristian, * preteklu je leitu nu dan, * pride ke en fveti skoff fam, * fe nu fhillijo, * ta vzherku berfsh gre, * nu molli faine, * Deb vezhni buh dau, deb ta ples nehau.

7.

- Teiga skhoffa buh vfshifhou ie, * Nehalu je tu pleshaine, * prezhei vsaka shena vmerje, * tud en Moishie: * E' nji, kir fo ostali bli, * fo se vsellei donih fherti * na Rokah na nogah treshli, * H Exempelnij, * de vidio ludie, * de se tud boje * na fveti vezhir shtraffenge!

8.

- Ktir pak sandohtio pridejo, * nu k Jeshusku sdihujeio, * Nezhoi na pomuzh klizheio, * nu Mario, * Letij bodo potroshtani, * od Jeshuska poshiegmani, * Enkrat bodo fagvfshani * h fvelizhanij! * o Jesushek moi, * o fshlis nas nezhoi, * dai, de bom jest toij, * Na vezhnu ti moj! — Amen.

(Dalje prih.)

Pregled savremene talijanske glazbene literature.

O. B. Sokol, franjevac.

(Dalje.)

XXV. Izdanja G. Ricordi e C. — Milano (Via Berchet2).

1) Perles musicales:

Bocherini Nr. 1: Minueto. — Mendelssohn Nr. 5: Chant du Printemps. — Rossini Nr. 6: Le Barbier de Séville Nr. 22: Guglielmo Teil. — Yradier Nr. 8: La Paloma. — Mozart Nr. 9: Don Juan. — Nr. 11: Marcia turca. — Bellini Nr. 15: I. Puritani. — Nr. 16: La Sonnambula. — Nr. 17: Norma. — Donizzetti Nr. 18: Lucia di Lammermoor. — Nr. 19: L'Elisir d'Amorè. — Nr. 20: Lucrezia Borgia I. — Nr. 21: Lucrezia Borgia II. — Nr. 27: Linda di Chamounix. — Nr. 34: Poliuto. — Ricci Nr. 23: Crispino e la Comare. — Meyerbeer Nr. 24: Roberto il Diavolo. — Nr. 25: Dinorah. — Nr. 26: Gli Ugonotti. — Nr. 28: Il Profetta. — Nr. 35: L'Africana I. — Nr. 36: L'Africana II. — Beethoven Nr. 29: Marcia turca. — Auber Nr. 33: Fra Diavolo. — Halèvy Nr. 37: Ebra. — Sve ovo po L. 0,75.

b) Boito Nr. 47: Mefistofele. — Ponchielli Nr. 48: La Gioconda I. — Nr. 58: La Gioconda II. — Marengo Nr. 53: Excelsior. — Ganne Nr. 55: Nel Giappone. — Sve ovo po L. 1.

c) Mascagni Nr. 56: Iris. — Catalani Nr. 60, 61, 62: La Wally I, II, III. — Ovo po L. 1,50.

2) G. Bas: Trattato di Forma musicale. — L. 18.

U prvom ovogodišnjem broju »C. Gl.« prikazao sam prvi dio zbirke »Perles musicales« od M. Chiesa i prikazao prednosti iste. Danas donošam popis drugog dijela zbirke — u sve 65 komada — pa se svatko može uvjeriti, da su to zbilja cvijet ili biser »Perles« glazbene literature za djecu. Koli autori toli sama djela so svakomu poznata i privlačljiva a opet iz samih djela izabrao je M. Chiesa najljepše djelove i pojednostavio ih u pratnji bez oktava, da samim posetnicima ne će praviti nikakove poteškoće a bit će na veliko veselje ne samo djeci nego i starijim diletantima.

Poznati talijanski glazbeni pedagog G. Bas izdao je nedavno »Trattato di forma musicale« u šest djelova. U prvom dijelu (L. 3,50) govori o elementima ritma, o ritmu i mjeri, o sastavu glazbenih motiva i glazbenom periodu uopće. U drugom dijelu (L. 3,50) govori potanje o glazbenom periodu i njegovu sastavu (motiv — polufraza — fraza — period). U trećem dijelu (L. 4,50) govori o formi (oblici) pjesme ili himna s jednakim kiticama te o različitim crkvenim kompozicijama (Misa — Tebe Boga itd.). U četrtom dijelu (L. 4) govori o Suiti uopće i ponapose (Preludij, Gavota, Polonaise, Aria, Rondò itd.). U petom dijelu (L. 3) raspravlja o trodjelnim tipovima (Minuet, Scherzo, Polka, Mazurka, Marcia, Walzer), o formi u Melodrami i višepериодичном Rondou. U zadnjem dijelu (L. 4,50) raspravlja o formi sonate, ouverture, koncerta, fantazije i simfonijske pjesme.

Kako se iz gornjeg prikaza vidi, radnja se razvija od stavinske pjesme i crkvenih kompozicija do moderne simfonijske pjesme. Svi su ovi oblici rastumačeni sočno i jasno, osvjetljeni s mnogim zgodno izabranim primjerima. Glavna zasluga ovog djela sastoji u njegovoj jednostavnosti i potpunosti a da se ne gubi u suvišnom cjepidlačenju. To će mu pridobiti mnogo prijatelja pa će se raširiti, kako i zaslužuje. Engleski glazbeni list »Sackbut« izražuje želju, da bi se djelo prevelo na engleski. Što bismo tek mi imali reći, kad ne posjedujemo uopće originalnog ni prevedenog djela ove vrsti? Valjda će se naći koji profesor u Zagrebu, Beogradu ili Ljubljani, koji će nas ovim ili ovakovim djelom obdariti.

Nove orgle pri Sv. Bolfenku pri Središču.

Jos. Brandl je meseca januarja (?) pri sv. Bolfenku postavil orgle, ki imajo nastopno dispozicijo:

I. manual:

1. Principal 8', deset lesenih piščali, druge iz cinka.
2. Gamzov rog 8'.
3. Salicional 8', spodnja oktava ima pokrite piščali iz cinka.
4. Bordun 8', lesen, star, izvzemši 18 starih piščali.
5. Traverzna flavta 4', 24 piščali starih, 30 novih.
6. Dubleta 2²/₃'.

II. manual:

ima vsled dvojestranskega sapnika (Zwillingslade) iste registre izvzemši I in 6.

Pedal:

Subbas 16', od drugega c iz Borduna.

Dva zbiralnika, pedalni sklep k I. in II. manualu, superoktavni sklep II, II—I, suboktavni sklep II—I.

Igralnik stoji pred omaro, meh je na dnu orgel. Tipke gredo precej trdo, pedalne premalo globoko.

Intonacija je precej dobra, zlasti Gamzov rog. Subbas je nenavadno krepak, ker je edini register v pedalu. Dubleta je glasna, vendar nekaj moči se mora orglam pustiti.

Sapa je nezadostna, meh močno pušča in veliko sape se izgubi v sapniku, ki ima mesto stožkov male mešičke, ki pa niso pravilno narejeni. Radi tega meh hitro pada, četudi se ne igra.

V pedalu sem našel tri gluhe tipke, v manualu pa več, torej funkcija ni najboljša. Nedostatek je tudi, da cinkaste piščali nimajo cinastih labijev.

Tonalna stran orgel že še velja, tehnična pa ima hibe. Menim, da se morajo orgle v zadnji gorski vasi izdelati s tisto natančnostjo, kakor v mestni stolnici. Orglarski mojster je dobil nalog, cele orgle iznova urediti.

Ljubljana, 16. junija 1923.

P. Hugolin Sattner.

Koncertna poročila.

I. Koncerti v Ljubljani. — 26. maja se je vršil tretji sinfonični koncert Zveze godbenikov za Slovenijo. Izvajali so Suka, Čajkovskega in Wagnerja. Dirigirala sta Rukavina in Matačič. — 4. junija je bil koncert mestnega združenja Ferialnega saveza (gojencev obeh učiteljskih) pod vodstvom prof. E. Adamiča. Zbor je lepo zapel šest skladb, posebno dovršeno Adamičevega Mladega junaka. Nastopili so tudi nekateri solisti: en baritonist, ena sopranistinja in ena pianistinja. Pokazali so dokaj talenta in smisla za razne lepote v glasbi. Izredno nam je ugajala solistinja (alt) v »Mladem junaku«. Koncert je dokazal, da je pouk glasbe na učiteljski v dobrih, zanesljivih rokah. — Koncem šolskega leta so se v dneh 24., 25., 26. in 27. junija vršile javne produkcije gojencev konservatorija Glasbene Matice. Izvršile so se zelo lepo in častno za učence in za zavod. Napredek v primeri z lanskimi nastopi je očitno velik, zlasti v solopetju, pa tudi v raznih instrumentih. Nekaj posebnega, novega je bila zadnja produkcija, na kateri so se izvajale izključno skladbe dveh konservatoristov kompozicijskega razreda prof. Michla: gg. Brnobiča in Švikaršiča. Skladbe obeh gojencev so solidno delo v formalnem oziru, skladbe Brnobičeve: samospevi in instrumentalni komadi kažejo vrhutega precej toplote in imajo izrazito moderno lice.

II. Koncerti drugod. — V Brodu na Savi so priredili oo. frančiškani 27. maja o priliki 200 letnice cerkve in samostana cerkven koncert. Izvajali so največ skladbe tamošnjega frančiškana, slovenskega rojaka fr. Filipa Oštirja. Sodeloval je prof. P. Bernard Brixy, skladatelj in virtuoz na goslih iz Zagreba. — Pevsko društvo »Ljubljanski Zvon« je priredilo 10. junija koncert v Trbovljah, 1. julija v Litiji. Izvajalo je moderne zборе Lajovica, Adamiča in Premrla ter narodne pesmi. — Glasbeno društvo »Ljubljana« je nastopilo samostojno, deloma pa z pevskim zborom žirovskim v Žireh 1. julija, na Brezovici 8. julija. — Pevski zbor Feriálnega saveza (mestno udruženje) pod E. Adamičevim vodstvom je napravilo začetkom julija pevsko turnejo po Dalmaciji. S. P.

Dopisi.

Rakovnik — Ljubljana.

Dne 27. maja smo obhajali naš glavni praznik Marije Pomočnice kristjanov. Ta dan je večtisočglava množica slovenskega ljudstva pokazala zopet svojo globoko vernost in češčenje do preblazene Device. Bil je pravi triumf nebeške Kraljice. Poleg daljnih in bližnjih romarjev, ki so prišli že na predvečer, se je udeležilo slavnostnega pohoda 16 Marijinih družb s svojimi zastavami, narodne noše in oba salezijanska zavoda s svojimi gojenci in godbami. Procesijo in že prej slovesno mašo je opravil primas nadškof dr. Ante Bauer.

Praznovanje se je pričelo že na predvečer v soboto popoldne ob treh, ko se je pripeljal zagrebški vladika. Ob 5. uri je bila akademija na čast nebeški Materi pri lurški votlini na prostem. Proslavljali smo Marijo z deklamacijami, petjem in godbo. Zapeli smo Premrlovo »Za gore že solnce hiti« in Zahlfleischov »Ave Maria« s spremljevanjem godbe. Godba je igrala dve koračnici: »Neapelj« in »Rakovnik«, ter Offenbachovo »Barkarolo«. Proizvajali smo S. Sardenkov prizor »Venčarica« preurejen za fantke. Po akademiji so bile šmarnice v cerkvi, kjer je pela litanije vsa cerkev. Nato so gojenci zapeli dve Sattnerjevi pesmi. Celo noč so romarji čuli in prepevali Marijine pesmi. Zjutraj v nedeljo so se začele sv. maše ob 4. uri. Ob 5. uri je bila maša za sotrudništvo. Pel je mešani zbor zunanjih pevcev. Pesmi, ki smo jih peli, so bile: Gruberjevi: »V večnem žaru« in »Prošnja«. Sattnerjeva »O Marija, divni svet«, Klemenčičeva »Kraljica vigredi« in Kimovčev »Tantum ergo (IX)«. Ob polu 10. uri je bila pontifikalna sv. maša, pri kateri smo peli Foersterjevo »Missa S. Caeciliae«, Zahlfleischov »Ave Maria«, V. L. »Saepe dum Christi«, ter zahvalno pesem za jubilej ljubljanskega vladike presvitlega škofa dr. A. B. Jegliča, vse s spremljevanjem godbe.

Po kosilu je bil koncert godbe gojencev na Rakovniku. Nato se je razvila procesija, pri kateri sta sodelovali rakovniška in mladinska godba in zunanji pevci. Peli smo litanije Matere božje in iz Sattnerjeve zbirke »Šmarnice« več pesmi. Pri blagoslovu smo peli Kimovčev »Tantum ergo (II)«. Po procesiji je bila telovadba gojencev Mladinskega doma in koncert ondote godbe. S tem je bila slavnost zaključena. Vsi so odšli prežeti ljubezni do Marije, naše Matere. Vinko Lovšin.

Oglasnik za cerkveno in svetno glasbo.

Josip Pavčič: Trije moški zbori: Pesem: Nocoj je pa lep večer, Majolčica. Izdaja društvenih muzikalij Glasbene Matice v Ljubljani za leto 1922/23. — Cena 10 Din. Zbirka je na prodaj v Matični knjigarni na Kongresnem trgu. Na razpolago so tudi posamezni litografirani glasovi. — Vse tri pesmi so zelo pevne; prinašajo izrazite, deloma narodne motive. Stavek je gladek, skrbno zložen, poln, barve moderno pestre. Za izvajanje ne pretežke skladbe. Priporočamo. S. P.

Pesmarica »Glasbene Matice«. Izdala in založila Glasbena Matica v Ljubljani ob 50 letnici svojega obstoja. 1922. Cena broširanemu izvodu 50 Din., v platno vezanemu 64 Din. Društva, ki naroče vsaj 10 izvodov skupno, dobijo broširano pesmarico za 40 Din., vezano pa za 54 Din. Naroča se v Matični knjigarni v Ljubljani, Kongresni

trg. — Pesmarica z gornjim imenom je prvič izšla povodom 25 letnice Glasbene Matice l. 1897. Med pevskimi krogi se je tako priljubila, da so bile do sedaj tri izdaje že popolnoma razprodane. Sedaj ob 50 letnici Glasbene Matice je pesmarico, svojčas od dr. Josipa Čerina urejeno, preuredil in izpopolnil ravnatelj Matej Hubad. Pesmarica obsega 103 moške zборе najrazličnejšega značaja in za najrazličnejše prilike. 64 zborov je v pesmarici na novo uvrščenih, ostali so sprejeti iz prvotne izdaje, oziroma nekaj iz prvotne izdaje jih je izpuščenih. Zastopanih je 47 skladateljev, največ slovenskih, nekaj hrvatskih in čeških. Izбира je kar moč bogata. Značilni za sedanjost pesmarice so zlasti nanovo vanjo sprejeti deloma starejši, deloma novejši in najnovejši moški zbori naših skladateljev. Tisk je lep in razločen, tiskovnih napak je zelo malo (v Križkovskega »Utopljenki«; na 120 strani, v 4. sistemu, v 1. taktu mora biti v 1. basu zadnja osminka as; na 122. strani v 3. sistemu, v prvem taktu pól 1. tenor: es — as — es). Pesmarico prav toplo priporočamo. S. P.

H. Družovič: Lira II. je izšla v II. pomnoženi izdaji. Pesmarica topot ni došla v oceno, zato ne moremo več o nji povedati.

Ignacij Fabiani: Osem mašnih pesmi za mešani zbor. Op. 1. Odobril in natis dovolil kn.-šk. ordinariat ljubljanski dne 28. februarja 1923 št. 731. Cena partituri 12 Din, glasovom 3 Din. — Gosp. Fabiani, organist v Šmarjeti, ki ga kot skladatelja poznamo nekoliko že iz nekaterih v »C. Gl.« objavljenih skladb, stopa tu na dan s prvo samostojno zbirko. Vobče se mu je posrečila. Kajti pesmi so v celoti pevne, krepke, živahne in imajo dokaj samorasel značaj. Česar pa v Fabianijevih pesmih sploh — poznamo jih namreč precejšnje število iz rokopisov — kakor tudi v pričujočih mašnih ne moremo odobravati, je to, da imajo njegove pesmi večkrat veliko podobnost z orgelskimi preludiji in njihovim značajem (n. pr. srednji del 3., 4., 5. pesmi), oziroma da marsikatera njegova pesem ne pride izlepa ven iz raznih prehajalnih, menjalnih in drugih takih not, ki se vobče bolj prilegajo orglam in godalom kot pa pevskim glasovom. (Tu n. pr. št. 5.) Tudi postopi v posameznih glasovih so včasih nekoliko nenaravni in gredo v obsegu ene smeri (navzgor, navzdol) predaleč (tenor v začetku 1. pesmi ali bas v zadnji, ki je tudi sicer najšibkejša). Pohvalno pa omenjamo razne zanimive modulacijske prehode in zmerno rabljeno hromatiko, ki dajejo pesmim moderno lice (št. 1., 3., 7.). Pesmi bodo našim pevskim zborom brezdvomno dobro došle in se udomačile na naših odrih. Premrl.

Stanko Premrl: Vaje za Orlice 1923. — Orlovske članske vaje za l. 1921. — **Orlovska budnica** za moški zbor. — Obojne vaje (priređitev za klavir) in moški zbor »Orlovska budnica« se dobivajo pri Orlovski podzvezi v Ljubljani, Ljudski Dom.

Póite! Zbirka najbolj znanih svetih pesmi za ljudsko petje doma in v cerkvi. 1923. V Ljubljani in v Mariboru. Izdalo in založilo uredništvo »Bogoljuba«. Ročna knjižica prinaša 190 besedil svetih pesmi in ima namen širiti zlasti ljudsko cerkveno petje. Priporočamo jo.

Razne vesti.

* Ljubljanski knezoškof, prevzv. gospod dr. Anton Bonaventura Jeglič je obhajal 22. maja 25 letnico svojega škofovskega delovanja v ljubljanski škofiji. Cerkevna proslava tega izrednega jubileja se je vršila 27. maja v nedeljo sv. Trojice. Presvetli gospod jubilanť je v okrašeni stolnici opravil slovesno službo božjo. Izvajala se je Premrlova Missa B. M. V. »Salutis infirmorum«, posvečena g. jubilantu. Na predvečer je Zveza ljubljanskih pevskih zborov pod vodstvom g. Prelovca priredila Presvetlemu podoknico, prej pa je godba dravske div. oblasti izvajala v stolnem zvoniku slavnostne fanfare. Proslavo je zaključila slavnostna prireditev Kat. društva rokodelskih pomočnikov v nedeljo popoldne v dramskem gledališču. Mešani zbor je s spremljanjem orkestra zapel Premrlovo »Pozdrav vladiki«, na to pa so se pod vodstvom g. Val. Tomca zelo dobro in srečno uprizorile Calderonove »Skrivnosti sv. maše«, med katerimi so se izvajali odlomki dr. Kimovčeve Staroslovenske maše. — Cecilijino društvo za ljubljansko škofijo si usoja

ob tej priliki g. knezoškofu, ki obhaja letos tudi zlatomašniški jubilej, kot svojemu pokrovitelju k obema jubilejema najudanejšje čestitati. Bog živi in ohrani Presvetlega še mnogo, mnogo let!

* Bivši tržaško-koperski škof msgr. dr. Andrej Karlin, zadnje tri leta rektor zavodov v Št. Vidu nad Ljubljano, je bil imenovan za knezoškofa lavantinskega. Novemu lavantinskemu nadpastirju »Cerkveni Glasbenik« kot svojemu svoječasnemu uredniku najiskreneje čestita in Mu želi v sedanji njegovi škofiji obilno božjega blagoslova.

* G. Janko Škrbinc, nadučitelj v pokoju in dolgoletni organist v Višnji gori (že 46 let), je obhajal 27. maja osemdesetletnico. Še na mnoga leta!

* Na občnem zboru slov. glasb. društva »Ljubljanec« 28. maja je bil za predsednika izvoljen g. Franc Smodej, glavni urednik »Slovenca«.

* Nove štiri zvonove je na kresno nedeljo dobila župna cerkev sv. Petra v Ljubljani. Vile so jih strojne tovarne v Ljubljani. S prejšnjim največjim zvonom se celo zvonilo glasi: B, d, f, g, b. — Sprejem zvonov, ki so se v celoti dobro posrečili, je bil izredno veličasten. — Že prej tekom letošnjega leta so dobile nove zvonove frančiškanska, uršulinska in križanska cerkev.

* Sklep šolskega leta 1922/23 na orglarski šoli Cec. društva v Ljubljani je bil 29. junija. Pri sklepu je bilo v šoli 12 učencev (štirje so med letom izstopili, oz. dva odšla k vojakom). Zrelostni izpit so napravili: Andrej Celarc iz Podlpe, Avgust Sedej iz Vrhnik in Ivan Krpač iz Šmartna pri Slov. Gradcu (kot eksternist). — Prihodnje šolsko leto se prične 17. septembra.

* Pri letošnjem (V.) katoliškem shodu v Ljubljani koncem avgusta bodo pri slavnostni službi božji na Kongresnem trgu pred uršulinsko cerkvijo peli združeni pevski zbori. Spored je sledeč: St. Premrl: Mašna št. 8 (iz zbirke 10 mašnih); P. H. Sattner: Z visokega prestola (iz Šmarnic); P. A. Hribar: Jezusa ljubim (iz zbirke evharističnih ali iz zbirke Slava Brezmadežni I. izdaja); Jurkovič: Sv. Ciril in Metod (iz Premrlove Pesmarice za mladino). Po sv. maši naj bi pelo sledeče pesmi vse ljudstvo: Papežko himno (iz Cecilije ali iz Pesmarice za mladino) enoglasno; Pojte hribi in doline (iz Pesmarice za mladino) enoglasno; Povsod Boga! (Cerkv. Glasbenik 1923. št. 5, 6) eno- ali dvoglasno. — Zbori naj svoje sodelovanje nemudoma priglasijo! Notni materijal za skladbe, ki se bodo pele pred sv. mašo, ima na razpolago »Pevska zveza« v Ljubljani.

* Anton Foerster je dovršil novo (drugo) opero »Dominoda«.

* Slovenska pesem je na koncertih slovenske učiteljske zveze o Binkoštih dosegla v Trstu in na Kontovelju velik uspeh. Koncertoma so prisostvovali glasbeni kritiki vseh tržaških listov, skladatelj Smareglia in zastopniki tržaškega konservatorija, ki so brez pridržka izražali svoje globoko občudovanje. »Piccolo« je prinesel laskavo kritiko. Učiteljski zbor se v kratkem odpravi v vsa večja italijanska mesta, da pokaže Italijanom lepoto slovenske pesmi. Prvi koncert bo v Vidmu, zadnji v Rimu.

* Umrl je 14. junija t. l. na Grahovem ob Bači tamošnji organist Peter Šorli. Pokojnik je bil rojen na Koritnici pri Grahovem 2. avgusta 1872. Orgljanja se je izučil naveč v Tolminu pri Dan. Fajglju, nekaj tudi na Pečinah pri organistu Klemenčiču in na Št. Viški gori pri organistu in skladatelju Janezu Laharnarju; nato je osem mesecev obiskoval orglarsko šolo v Ljubljani. Organistovsko službo je opravljal samo na Grahovem in sicer 32 let. Svoječas se je bavil tudi s komponiranjem. »Cerkveni Glasbenik« je objavil eno njegovo Marijino pesem (1896, 11) in en Tantum ergo (1897, 12). — Naj počiva v miru!

* Naš sotrudnik g. Heribert Svetel, magistratni uradnik v Ljubljani, se je 11. t. m. poročil z gdč. Ljudmilo Čermakovo. Želimo obilo sreče!

* Savez hrv. pjev. društava v Zagrebu je razpisal za Hrv. pjev. društvo »Zora« v Chicagu natečaj za osem moških zborov. Nagrada za posamezni zbor znaša 5000 kron. Skladbe morajo biti zložene samo za zbor à capella ali s spremljanjem brez samospenov. Skladbe naj se na ta način, kot je običajen pri natečajih,

pošljejo g. Jos. Vidaliju, predsedniku S. H. P. D., Zagreb, Petrinjska ul. 50. Zadnji rok je 1. septembra 1923 opoldne.

* Prva tekma jugoslovanskih pevskih društev bo v Zagrebu od 1. do 4. nov. 1923.

* V opernem gledališču v Ljubljani so v prošli sezoni izvajali 19 oper: 1 slovensko, 1 hrvatsko, 4 češke, 1 rusko, 6 italianskih, 3 francoske in 3 nemške.

* Naša rojakinja gđ. Hana Pirkova, članica slovaškega Narodnega gledališča v Bratislavi, je meseca aprila gostovala v ljubljanski operi v »Nižavi« in »Toski« z največjim uspehom. — Koncem maja je ravnotam z lepim uspehom gostoval g. Josip Rijavec, naš rojak, sedaj član belgrajske opere.

* Pevsko društvo »Slavec« v Ljubljani je s 1. majem otvorilo redni pouk v pevski teoriji.

* Kr. konservatorij v Zagrebu se je z naredbo pokrajinskega namestnika z dnem 18. okt. 1922 pretvoril v kr. glasbeno akademijo. Vodi jo senat z rektorjem na čelu. Upravni ravnatelj je Fr. Dugan, za prvega rektorja je bil izvoljen J. Tkalčić.

* Izdelovatelj harmonijev Ivan Kacin ima sedaj lastno tovarno harmonijev ameriškega sistema v Gorici, Via Carlo Favetti 6 (Italia). Popravlja tudi cerkvene orgle in prodaja klavirje, gosli, kitare, mandoline, strune itd.

* V Zagrebu je 18. aprila umrl Milutin pl. Farkaš, tajnik kr. muzičke akademije in glasbenega zavoda, znan po svojih mnogih skladbah za tamburice in praktično-teoretični šoli za tamburanje po notah. Farkaš je bil rojen 4. jan. 1865 v Križevcih. Tajnik na prej omenjenem zavodu je bil od l. 1891. Kot mlad akademik (pravnik) je v vseučiliškem pevskem društvu »Hrvatska lira« ustanovil prvi mestni tamburaški zbor. Naj počiva v miru!

* Pri natečaju »Saveza hrv. pjevačkih društava« za zborne skladbe so bile nagradene sledeče skladbe: 1. Moška zbora: »U rudniku«, zl. Fran Lhotka; »Mojo srčno kri škropite«, zl. Emil Hochreiter; 2. ženska zbora: »Malen vojno«, zl. Fran Lhotka; »Izabrah stručak«, zl. Franjo Dugan (ml.); 3. mešana zbora: »Pust«, zl. Josip Klemenčič; »Oblačak«, zl. Fran Lhotka.

* Edition Slave na Dunaju (Wien I., Himmelpfortgasse 13) izdaja počenši z marcem 1923 zanimiv list »Knjiga muzika. Književno-umetnički pregled.

Iz odbora Cecilijinega društva v Ljubljani.

Redna seja se je vršila 23. maja 1923. Obravnavale so se zadeve orglarske šole. Določil se je dan za sklep šolskega leta. Sklenilo se je dati šolski klavir v temeljito popravo. Za nabavo še enega boljšega, zelo potrebnega klavirja društvo do sedaj ni imelo sredstev. Tudi podpore nekaterih ljubljanskih denarnih zavodov so malo izdale. Sklene se naprositi v ta namen za pomoč ameriške organiste — Slovence. Določile so se nagrade učiteljem za l. 1922/23.

Razpisani organistovski službi.

V Štangi pri Litiji — romarska cerkev sv. Antona — se razpisuje s 1. julijem 1923 služba organista in cerkvenika. Pogoji: Oženjen, izvežban cecilijanec, zglednega življenja, večš poljedelec, trezen in skrben za cerkev — ima v Štangi lepo preskrbo. Nastop čim prej.

Na Mirni pri Trebnjem je izpraznjeno mesto organista in cerkvenika.

Današnji številki je priložena glasbena priloga: Zvonovi, pozdravljeni, zložil St. Premrl, in Marijino vnebovzetje, zložil St. Premrl. Posamezni izvodi po poldrugi dinar.

Odgovorni urednik lista in glasbene priloge **Stanko Premrl**.

Zalaga Cecilijino društvo. — Tiska „Zvezna tiskarna“ v Ljubljani.